

กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล

ในบทนี้จะทำการศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ดังต่อไปนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานมีอยู่ 5 ประการ ได้แก่ ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งศาลให้มาศาล ความผิดฐานขัดขืนหมายศาลให้เบิกความ ความผิดฐานเบิกความเท็จ ความผิดฐานทำลายพยานหลักฐาน และกลุ่มความผิดฐานต่อเสรีภาพ อย่างไรก็ตามก็มีความผิดที่ควรมุ่งพิจารณามากที่สุด ได้แก่ ความผิดฐานทำลายพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 184 ซึ่งพิจารณาได้เป็นลำดับดังต่อไปนี้

1.1 ความผิดฐานทำลายพยานหลักฐาน ตามมาตรา 184

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 184 บัญญัติว่า “ผู้ใดเพื่อจะช่วยเหลือผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษหรือให้รับโทษน้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ คือ¹

- (1) ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์
- (2) ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด

¹ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 10, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), น. 88.

องค์ประกอบภายใน ได้แก่

- (1) เจตนาธรรมดา
- (2) มูลเหตุชักจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
 - (ก) เพื่อจะช่วยเหลือผู้มีให้ต้องรับโทษ หรือ
 - (ข) เพื่อจะช่วยให้ผู้อื่นรับโทษน้อยลง

การทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์ เช่น ช่วยกันเอาศพและทรัพย์สินของผู้ถูกฆ่าไปฝังและถ่วงน้ำ ชุดดินที่เบือนโลहितไปทิ้ง² ช่วยเอาสุราเถื่อนไปทิ้ง เมื่อกำลังจะถูกจับ³ ชุดลบเลขทะเบียนปืนออก ตอกเลขใหม่โดยว่าเพื่อจะช่วยเหลือมิให้พนักงานสอบสวนรู้ว่าปืนของกลางเป็นของเจ้าของปืน

พยานหลักฐานซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิด แม้แต่เพียงเป็นพยานหลักฐานในระหว่างชั้นสอบสวนก็เป็นความผิด อย่างไรก็ตามเราต้องตีความ คำว่า “พยานหลักฐาน” เนื่องจากเกิดปัญหาว่าคำว่า “พยานหลักฐาน” ตามมาตรา 184 นี้ หมายความว่ารวมถึงพยานบุคคลด้วยหรือไม่ ซึ่งแม้จะมีความเห็นว่า คำว่า “พยานหลักฐาน” ตามมาตรา 184 รวมถึงพยานบุคคลด้วย กล่าวคือ ความผิดทำอันตรายพยานหลักฐานในการกระทำความผิดตามมาตรา 184 นั้นมุ่งคุ้มครองพยานหลักฐานอันได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ⁴ ดังนั้นจึงสามารถนำเอามาตรานี้มาคุ้มครองการได้มาซึ่งพยานบุคคล เช่น การเอาตัวพยานบุคคลหลบหนีไปที่อื่น⁵ เท่ากับเป็นการ “เอาไปเสียซึ่งพยานหลักฐาน” ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงมีความผิดตามมาตรา 184 นี้

อย่างไรก็ตามเห็นว่าความผิดฐานทำอันตรายต่อพยานหลักฐานตามมาตรา 184 นี้ไม่น่าจะคุ้มครองพยานบุคคลด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก เหตุผลในทางความเป็นมาของบทบัญญัติ กล่าวคือ มาตรา 154 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งน่าจะเป็นบทบัญญัติเดิมของมาตรา 184 ของประมวลกฎหมายอาญานั้นได้บัญญัติว่า “ผู้ใดเจตนาจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากอาญาอันควรรับตามกฎหมาย

² เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 118/2458, 160/2461, 648-649/2463 และ 1202/2520

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 1174/2482

⁴ รชฎ เจริญน้ำ, กฎหมายอาญา (พิสดาร) ภาคความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2545), น. 300.

⁵ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 1, (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา) หัวข้อ 709.

แลมันกระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใดตั้งกล่าวต่อไปในมาตรานี้ คือว่า (1) มันกระทำข้อความหรือสิ่ง ซึ่งเป็นสักขีพยานในการกระทำผิดให้สูญหายไปเสียก็ดี ...” โดยจะเห็นได้ว่าจากถ้อยคำว่า “ข้อความ” และ “สิ่ง” แสดงให้เห็นว่าวัตถุแห่งการกระทำตามมาตรานี้ต้องเป็นวัตถุเท่านั้น

ประการที่สอง เหตุผลในถ้อยคำของบทบัญญัติ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากลักษณะของการกระทำผิดที่เป็นองค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ คือ การทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ย่อมกระทำได้ด้วยพยานเอกสารและพยานวัตถุเท่านั้น⁶

ประการสุดท้าย ตำแหน่งของมาตรา 184 โดยจะเห็นได้ว่าความผิดในมาตราต่อๆ มา ได้แก่ ความผิดฐานทำอันตรายต่อทรัพย์สินหรือเอกสารที่ศาลสั่งให้รักษา ตามมาตรา 185 และความผิดฐานทำอันตรายต่อทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ริบ ตามมาตรา 186 ล้วนแต่เป็นความผิดที่มีกรรมของการกระทำเป็นทรัพย์สินหรือเอกสารทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ชักจูงให้พยานไม่ยอมเดินทางมาเบิกความนั้นจะไม่มีผิดตามมาตรา 184 เนื่องจากคำว่า “พยานหลักฐาน” ตามมาตรา 184 นั้น ไม่หมายความรวม “พยานบุคคล” ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่เนื่องจากการชักจูงนั้นหากถึงขนาดที่เป็นการ “ก่อ” ให้พยานเกิดเจตนาที่จะขัดขืนหมายเรียกของศาล ผู้ชักจูงนั้นก็มีความผิดฐานเป็น “ผู้ใช้” ให้ผู้อื่นขัดขืนหมายเรียกของศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ประกอบกับมาตรา 84

1.2 ความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาศาล ตามมาตรา 170

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความ หรือให้ส่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

⁶ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 217/292/2484 วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2484, คณะกรรมการกฤษฎีกา (โปรดดูในภาคผนวก ข.) และสมศักดิ์ สิงห์พันธุ์, กฎหมายอาญา เล่ม 3, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง), น. 334-335.

องค์ประกอบภายนอก⁷

(1) ผู้ใด

(2) การขัดขึ้นโดย

(2.1) ไม่มาเพื่อให้ถ้อยคำ

(2.2) ไม่มาเพื่อเบิกความ

(2.3) ไม่ส่งทรัพย์หรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี

(3) กรรมของการกระทำ คือ หมายหรือคำสั่งของศาล

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

บทบัญญัติมาตรา 170 นี้ เป็นเรื่องขัดขึ้นหมายหรือคำสั่งศาลให้มาให้ถ้อยคำหรือให้มาเบิกความในการพิจารณาคดีแล้วไม่มา หรือเมื่อมีหมายหรือคำสั่งของศาลให้ส่งทรัพย์หรือเอกสารในการพิจารณาคดีแล้วไม่ส่ง โดยเมื่อใดศาลจะออกเป็นหมายและเมื่อใดศาลจะออกเป็นคำสั่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁸

คำว่า “หมาย” ตามมาตรานี้ หมายความว่าถึง หมายเรียกพยานบุคคลหรือเรียกเอกสารในคดีอาญา ส่วนคำว่า “คำสั่ง” หมายความว่าถึง คำสั่งเรียกเอกสารในคดีแพ่งหรือคำสั่งตรวจบุคคลหรือวัตถุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 99 หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 241

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากว่าความผิดตามมาตรา 170 นี้มีองค์ประกอบภายนอกประการหนึ่ง คือ หมายหรือคำสั่งของศาล ดังนั้น มาตรา 170 นี้จึงจะสามารถนำมาใช้ได้เฉพาะกรณีที่พยานได้รับหมายหรือคำสั่งของศาลแล้วเท่านั้น หากเป็นกรณีที่พยานไม่ได้รับหมายหรือคำสั่งของศาล เช่น เป็นขั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาของศาลหรือพยานผู้ซึ่งถูกชักจูงไม่ให้มาศาลนั้นเป็น “พยานนำ” ดังนั้น ทั้งตัวพยานนำซึ่งศาลไม่ได้ออกหมายเรียกให้มาเบิกความและตัวผู้ที่ชักจูงให้พยานนำไม่มาเบิกความจึงไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 170 เนื่องจากขาดองค์ประกอบภายในนั่นเอง

⁷ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, “ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับหัวเรื่องเรียงมาตรา,” (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547), น. 191.

⁸ หยุต แสงอุทัย, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 77.

นอกจากนั้นหากพยานที่ได้รับหมายเรียกแล้วจงใจไม่ไปศาล ศาลอาจออกหมายจับและเอาตัวพยานกักขังไว้จนกว่าพยานจะเบิกความได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 111(2)⁹

1.3 ความผิดฐานขัดขืนคำสั่งศาลให้เบิกความ ตามมาตรา 171

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 171 บัญญัติว่า “ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบภายนอก ของความผิดฐานนี้ ได้แก่¹⁰

- (1) ผู้ใด
- (2) ขัดขืนโดย
 - (2.1) ไม่สาบานหรือปฏิญาณ
 - (2.2) ไม่ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ
- (3) กรรมของการกระทำ คือ คำสั่งศาล

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

มาตรานี้เป็นเรื่องขัดขืนคำสั่งศาล โดยตัวเองได้มาศาลแล้ว แต่ไม่ยอมสาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำ หรือเบิกความ แล้วแต่กรณี¹¹

ข้อสังเกต ในกรณีที่พยานที่ได้รับหมายเรียกเดินทางไปศาลแล้ว แต่ไม่ยอมเบิกความอันอาจทำให้พยานมีความผิดฐานขัดขืนคำสั่งศาลให้เบิกความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 171 แต่กฎหมายก็ได้ให้มาตรการที่ศาลจะบังคับพยานให้เบิกความได้ ดังเช่นกรณีที่พยานได้รับ

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 111(2) “ศาลเห็นว่าพยานได้รับหมายเรียกโดยชอบแล้ว จงใจไม่ไปยังศาลนั้นหรือได้รับคำสั่งศาลให้รอคอยอยู่แล้วจงใจหลบเสีย ศาลจะเลื่อนการนั่งพิจารณาคดีไปและออกหมายจับและเอาตัวพยานกักขังไว้จนกว่าพยานจะได้เบิกความตามวันที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ไม่เป็นการลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา”

¹⁰ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 7, น. 192.

¹¹ หยุต แสงอุทัย, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 1, น. 78.

หมายเรียกโดยชอบแล้วแต่ใจไม่เดินทางมาเบิกความซึ่งศาลอาจออกหมายจับและกักขังตัวพยานไว้จนกว่าพยานจะได้เบิกความ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 111(2) แต่อย่างใด ดังนั้นกรณีที่พยานเดินทางไปศาล แต่ไม่ยอมเบิกความจึงเป็นการที่ทำให้คดีล่าช้าและโดยที่ไม่มีมาตรการที่สามารถบังคับได้

1.4 ความผิดฐานเบิกความเท็จ ตามมาตรา 177

ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 177 บัญญัติว่า“ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาลถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท”

องค์ประกอบภายนอก ของความผิดฐานนี้ ได้แก่¹²

- (1) ผู้ใด
- (2) เบิกความในการพิจารณาคดีต่อศาล
- (3) อันเป็นเท็จ
- (4) ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

จากบทบัญญัติของมาตรา 177 นี้จะเห็นได้ว่ากฎหมายต้องการเอาผิดพยานที่เบิกความเท็จทั้งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีแพ่งและคดีอาญา โดยการเบิกความเท็จในคดีอาญานั้นจะต้องได้รับโทษหนักกว่าตามมาตรา 177 วรรคสอง

¹² หยุด แสงอุทัย, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 81-82.

1.5 กลุ่มความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

1.5.1 กลุ่มความผิดฐานฆ่าคนตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 และมาตรา 289

มาตรา 288 “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี”

มาตรา 289 “ผู้ใด

(1) ฆ่าบุพการี

(2) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(3) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในกรณีที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(4) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(5) ฆ่าผู้อื่นโดยทรามานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(6) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ

(7) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

การฆ่าพยานบุคคลนอกจากจะเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 แล้ว ยังน่าจะเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 ด้วย กล่าวคือ การฆ่าพยานบุคคลเพื่อไม่ให้พยานบุคคลไปเบิกความยอมเป็นความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นจากโทษอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) และ (7) อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าผู้ที่มีความผิดตามมาตรา 289(7)ได้นั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความผิดอื่นมาก่อนด้วย เพราะมาตรา 289(7) ใช้ถ้อยคำว่า “ในความผิดอื่นซึ่งตนได้กระทำไว้” ดังนั้นหากเป็นการฆ่าพยานเพื่อช่วยเหลือคดีของบุคคลอื่น ย่อมไม่เป็นความผิดตามมาตรา 289(7) นี้

1.5.2 กลุ่มความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ทำร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัส และทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 มาตรา 296 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 290

มาตรา 290 “ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี”

มาตรา 295 “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 296 “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 297 “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียฆานประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แหว่งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทูพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทูพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันหรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน”

มาตรา 298 “ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี”

การทำร้ายร่างกายพยานบุคคลจนพยานบุคคลได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือจนพยานบุคคลได้รับอันตรายสาหัส หรือจนพยานถึงแก่ความตาย นอกจากจะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 มาตรา 297 และมาตรา 290 วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณีแล้ว ยัง

น่าจะเป็นความผิดตามมาตรา 296 มาตรา 298 และมาตรา 290 วรรคสอง ตามลำดับด้วย เพราะ น่าจะถือได้ว่าการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและเป็นการกระทำเพื่อเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ อันเป็นการทำร้ายโดยมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

นอกจากนั้นยังมีข้อสังเกตว่าการกระทำที่ทำให้พยานวิกลจริตจนไม่สามารถเบิกความได้ เช่น ให้พยานกินยาบางชนิดจนวิกลจริต เช่นนี้ก็เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เช่นกันเพราะถือว่าเป็นการทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายต่อจิตใจ¹³ นั้นเอง

1.6 ความผิดต่อเสรีภาพ

ความผิดต่อเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญาที่พอเกี่ยวข้องกับกรอยู่เหิงกับพยานบุคคล ได้แก่ ความผิดฐานข่มขืนใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 และความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310

1.6.1 ความผิดฐานข่มขืนใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้ำอานาจอั้งยี่หรือช่องโจร ไม่ว่าจะอั้งยี่หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท”

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 626/2493

องค์ประกอบภายนอก¹⁴

- (1) ผู้ใด
- (2) ช่มชื่นใจผู้อื่นให้
 - (ก) กระทำการใดๆ เช่น ให้อำนาจ
 - (ข) ไม่กระทำการใดๆ เช่น ไม่ให้อำนาจ หรือ
 - (ค) จำยอมต่อสิ่งใดๆ เช่น ให้จำยอมให้ลูกศิษย์เล่น
- (3) โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
 - (ก) โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกช่มชื่นใจนั่นเอง หรือผู้อื่น หรือ
 - (ข) โดยใช้กำลังประทุษร้าย
- (4) จนผู้ถูกช่มชื่นใจต้อง
 - (ก) กระทำการนั้น เช่น ต้องร้องเพลง
 - (ข) ไม่กระทำการนั้น เช่น ไม่ร้องเพลง
 - (ค) จำยอมต่อสิ่งนั้น เช่น จำยอมให้ลูกศิษย์

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

ความผิดตามมาตรา 309 นี้ เป็นความผิดที่อยู่ในลักษณะที่ 11 เกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง การช่มชื่นใจ หมายความว่า การบังคับใจ โดยกลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่ผู้ถูกช่มชื่นใจหรือของผู้อื่น หรือใช้กำลังประทุษร้ายต่อผู้ถูกช่มชื่นใจ ทั้งนี้ การบังคับใจอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่¹⁵

(ก) การใช้กำลังเด็ดขาด (vis absoluta) เช่น ก. มีกำลังมากจับมือ ข. ที่ไม่มีกำลังให้เขียนหนังสือโดยที่ ข. ไม่อยากเขียน หรือจับตัว ข. ไว้ ทำให้ ข. ต้องยอมให้ ก. ลูกศิษย์ หรือ

(ข) การบังคับใจไม่เด็ดขาด (vis compulsiva) คือ เป็นแต่การบังคับให้ตัดสินใจ แต่ผู้ถูกบังคับยังตัดสินใจของเขาเอง เป็นแต่เขาต้องตัดสินใจเพราะถูกบังคับ เช่น ก. จับมือ ข. บิดจนเจ็บ ทำให้ ข. ยอมร้องเพลงให้ฟังเพื่อจะได้ไม่ถูกบิดมือต่อไป เป็นต้น

¹⁴ หยุด แสงอุทัย, *อ่างแล้ว เียงอรรถที่ 1*, น. 220.

¹⁵ *เพ็งอ่าง*, น. 221.

การกระทำที่จะเป็นความผิดสำเร็จตามมาตรานี้ เมื่อผู้ถูกข่มขืนใจได้กระทำ กระทำ หรือ จำยอมต่อสิ่งที่ถูกข่มขืนใจ มิฉะนั้นก็เป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดเท่านั้น¹⁶

การทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต หมายความว่าถึง การขู่เชิญว่าจะทำร้ายหรือทำให้เสียหาย เช่น ขู่ว่าจะฆ่า ไม่ว่าจะกระทำโดยวาจา หนังสือ หรือโดยประการอื่นใด และจะทำโดยชัดแจ้งหรือโดยแอบแฝงก็ได้ และอาจเป็นการทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายขึ้นในปัจจุบันหรืออนาคตก็ได้ นอกจากนั้นอันตรายจะเกิดขึ้นได้จริงตามที่ขู่เชิญหรือไม่ก็ไม่สำคัญ เช่น คนที่ไม่รู้จักนักเลงโตเลยแต่อ้างว่า รู้จักชอบพอและจะนำนักเลงโตมาทำร้าย หรือเอาปืนเด็กเล่นมาขู่ให้ออกจากบ้าน ทำให้ผู้ถูกขู่สำคัญผิดว่าเป็นป็นจริง จึงยอมออกจากบ้าน

1.6.2 ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 310 บัญญัติว่า “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น”

องค์ประกอบภายนอก¹⁷

- (1) ผู้ใด
- (2) หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง หรือกระทำด้วยประการใดให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย
- (3) กรรมของการกระทำ คือ ผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

การ “หน่วงเหนี่ยว” หมายความว่า บุคคลนั้นได้อยู่ ณ สถานที่นั้นอยู่แล้ว แต่ผู้กระทำไม่ยอมให้บุคคลนั้นกลับ

“กักขัง” หมายความว่า เอาตัวกักไว้ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งโดยไม่ยอมให้ออกไปไม่ว่าจะเอาขังไว้ในห้องปิดประตู หรือเปิดประตูไว้แต่มียามคอยกีดกันไม่ให้ออกไปไม่ว่าสถานที่นั้นจะเป็น

¹⁶ จิตติ ดิงศรัทีย, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 5, หัวข้อ 1085.

¹⁷ หยุด แสงอุทัย, อ้างแล้ว เชียงธรรมที่ 1, น. 225.

ห้องหรือมีรั้วรอบขอบชิดหรือไม่ และอาจกักขังไว้ในสังหาริมทรัพย์ เช่น ในหีบ ในเรือ หรือในรถยนต์ ก็ได้

“กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย” หมายถึง กระทำด้วยประการใดๆ ไม่ให้บุคคลเคลื่อนไหวร่างกายได้ หรือใส่กุญแจมือเขาไว้¹⁸

ในกรณีของการข่มขู่พยานไม่ให้เดินทางไปเบิกความนี้ ผู้ข่มขู่อาจจะต้องรับผิดตามมาตรา 309 นี้ได้ในกรณีที่พยานไม่ว่าจะเป็นพยานนำหรือพยานหมายก็ตามเต็มใจที่จะไปเบิกความ แต่ผู้กระทำข่มขู่ให้พยานเกิดความกลัว เช่น ขู่ว่าจะไปเบิกความจะทำร้ายตัวพยานเองหรือญาติของพยาน เป็นต้น และหากการกระทำได้เลยไปถึงการพาตัวพยานไปกักขังหรือหน่วงเหนี่ยวตัวพยานเอาไว้เพื่อไม่ให้เดินทางไปเบิกความได้ ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ตามมาตรา 310 อีกด้วย

แม้ว่าฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทั้งสองมาตรา ได้แก่ ความผิดฐานข่มขืนใจตามมาตรา 309 และความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขัง ตามมาตรา 310 จะสามารถเอาผิดกับกรณีที่มีการข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เดินทางมาเบิกความได้ แต่อย่างไรก็ตามความผิดทั้งสองมาตราดังกล่าวมีคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครอง คือ “เสรีภาพในการตัดสินใจ” และ “เสรีภาพในการเดินทาง” ตามลำดับ ซึ่งเป็นคุณธรรมทางกฎหมายส่วนบุคคล โดยจะเห็นได้จากกฎหมายกำหนดให้ความผิดทั้งสองมาตราเป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา 321¹⁹

2 พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองทั้งพยานบุคคลและผู้เสียหายโดยกำหนดว่า พยานที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ โดยคำว่า “พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา ดังนั้นพยานที่จะ

¹⁸ เฟิ่งอ้วง, น. 225.

¹⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 321 “ความผิดตามมาตรา 309 วรรคแรก มาตรา 310 วรรคแรก และมาตรา 311 วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้”

ได้รับความคุ้มครองตามมาตรานี้จึงรวมถึงผู้เสียหาย และผู้ชำนาญการพิเศษ แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้มีให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยานด้วย²⁰

แม้ในภาพรวมกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการต่างๆ ในการคุ้มครองพยานทั้งแบบมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ แต่ในหมวดที่ 6 เรื่องบทกำหนดโทษนั้นปรากฏบทบัญญัติสามมาตราที่กำหนดความผิดต่อบุคคลที่กระทำต่อพยาน ได้แก่ มาตรา 21 มาตรา 22 และมาตรา 23

อย่างไรก็ตามในที่นี่จะยกเฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องกับการข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เดินทางมาเบิกความ ซึ่งได้แก่ มาตรา 23

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 “ผู้ใดกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใดเพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมา หรือได้มาเป็นพยาน ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ กึ่งหนึ่ง”

องค์ประกอบภายนอก

(1) ผู้ใด

(2) กระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใด

(3) เพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมา หรือได้มาเป็นพยาน

องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา

บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดอีกกึ่งหนึ่ง ในกรณีที่ผู้นั้นกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลอื่น เพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมา หรือได้มาเป็นพยาน

²⁰ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 3 “พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 บัญญัติขึ้นเนื่องจากพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 มาครอบคลุมการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยจากบุคคลที่มีใช้หญิงและเด็ก และเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของประเทศไทยที่ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กรและเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ในพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่น่าสนใจมาตราหนึ่งซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 54 ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดี ความผิดฐานค้ามนุษย์เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ไปให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ ช่มชืนใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่น เพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริง หรือเบิกความหรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริง หรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(3) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้ไขเปลี่ยนแปลง ปกปิด หรือซ่อนเร้น เอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ หรือปลอม ทำ หรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(4) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่กรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเรียก รับ หรือยอมรับจะ

รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(5) ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อกรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติมาตรานี้มีลักษณะขององค์ประกอบความผิดคล้ายๆ กับความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมทั่วไปตามมาตรา 1503 U.S.C ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบตั้งแต่ชั้นสืบสวน สอบสวน จนถึงชั้นศาลซึ่งรวมถึงการเอาผิดการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลด้วย

การเอาผิดการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลนั้นได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การเอาผิดกับการจูงใจ ชักจูง หรือให้สินบนพยานบุคคลตามมาตรา 54(1) ซึ่งเอาผิดโดยตรงกับผู้ที่ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยาน เพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ไปให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำแล้วผู้ที่ชักจูง จูงใจ หรือให้สินบนพยานจะมีความผิดสำเร็จทันทีแม้พยานจะไม่ยินยอมเช่นนั้นก็ตาม

(2) การเอาผิดกับการบังคับหรือช่มชื่นใจพยานบุคคลตามมาตรา 54(2) โดยเอาผิดโดยตรงกับผู้ที่ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นเพื่อมิให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริง หรือเบิกความหรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริง หรือเบิกความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยไม่ต้องนำความผิดตามกฎหมายทั่วไป เช่น ความผิดฐานช่มชื่นใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 มาปรับใช้แต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาจากถ้อยคำแล้วผู้กระทำจะมีความผิดสำเร็จทันทีแม้พยานจะไม่กลัวหรือไม่ยอมกระทำตามที่ช่มชู้ก็ตาม

ความผิดตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นี้ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ของกฎหมายไทยเพราะเป็นการเปิดรับแนวคิดในการคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้นซึ่งน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการขยายความผิดไป

ในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ด้วยไม่จำกัดแต่เพียงการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
เท่านั้น